

جولائی 2007

کلام، سوات

گٹاؤری

گٹاؤری جیاں اولان رسالہ

شماره نمبر 16

kcskalam@gmail.com kcs_kalam@yahoo.com

⇒ خطاں پتہ ⇐

کلام کلچرل سوسائٹی

محلہ محبت خیل، پیرانا بازار، کلام، سوات

http://www.geocities.com/kcs_kalam

فون نمبر: 0946-830753

محمد زمان ساگر

مدیر اعلیٰ

گل رحمان

مدیر

شمشی خان، عبدالعلی

معاون مدیران

وزیر الملک

نمائندہ اتروڑ

شیر اللہ

نمائندہ اوشو

اداریہ

ائی پا روزگار پرہ ؟

مُون علاقان سیزن تھو. اوٹل وَاْلاَ اَ پا کاٹیر تین کیت. آم چچاں جَاب چھینت. گاڑی والا پا سَار بُو ترے گان گان اوٹلاں بَام کہ دَمین کُرت. آم چچ گیر کا مہوڈنڈ رہ ترے گلیشیئر رہ ترے کنڈولیں ڈینڈ رہ نیئت. دُوئی ٹی ما مئی کاروباری خلق تانی ثابت کالان وٹ کٹ گزرت.

انسانیں ضرورات بَار تھی. لوکوٹوراں تعلیم ترے اسون کوچر، اسون ڈیراں خرچہ. آس ما علاوہ بال بچیں دی ضروریات علاج ، غام خادی آج دوس بَار گران تھی. این نین کیر انسانان ہار جائیز ترے ناجائیز کاروبار شی لنگوت. انصافاں ترے جائیز کاراں سوچ بَار کَم تھو. ترے ہار مانوج اِن مننت ارو " چیر تھی وادہ خو بوبئی وادہ".

چچ مون علاقاً رہ مُون شکل بیروکہ نہ اُوکانت. آم این علاقان بعضی حسن رہ میان تھو. قدرتی پاک صفا اُخ، آلودگی ما پاک صفا نیل آسمان، زنگل ما ڈاک اُچات اُچات کھن ترے ہڑ ما پاک ٹراوٹ مخ امی خلکیں تانی بام کہ لاک دینت. پنجاب تھی ترے سندہ تھی مالدار خلق تانی دولات گی ہماک نیئت. اسون این یاگ ما راکہ آزماخ تھو. ام این دولات قدرتاں حسن و جمال رہ خرچ کُرت. ترے مہ ئ آس ما غلط فائدہ گھینت. کاروبار تھیں ران اُون سہ بَار اُ وخت چلو تہ. مہ این بیتاں بیخی خیال نہ سانتت کو مُون اَنسل ماما پت دی پا روان تھی تہ ما تانی ڈَار چُپوٹ کُرت ترے دی نسلان سوچ ئ نہ کُرت. مہ اُ دیش کہ چچ سہ ران سلوک نہ کُرت تام سہ ڈاکواناں چھلائی پیش ہوانت. اُن دہ اسون بیکور ماما خفہ ہوانت. تی دی دیش کہ مہ قدرتاں این علاقاً کہ داگال حسن سہ پا دُشمنی شروع کیت. مُون ناچیرالہ کھن مئی روز، کھل ، شرأ ترے ران پچھین (چرور) لاسات. امی شیاناں موٹو صرف نام دروت ایچ دہ کومی نہ پشنت. آرہ کش خلقہ زنگل رہ بی تھیت. تسان وجا دہ کھن تھی اوڑال ہوانت. شین گیا ترے سُم للجننت. کھن سمسو سمسو لیٹور ہوانت. نین مئی ٹراوٹ مسین اتیک نایاب پت اُون لخہ زمروہ چاجن. این حالات کتیک کال دی پا چلی تہ ترے چچ مُون علاقاً رہ کا اُکاگ. ترے مُون این کاروبار کھنی آشگ ؟ یا اُون آج تھی باد تانی کاروبار مئی اخلاق پا شامل کری. ترے تانی دی نسلان پا سوچ کری. قدرتاں داگال حسن ترے نعمتیں قدر کری. تھکو مون کاروبار مُون دی نسل کہ پا درگ نہ ترے دی نسل خدایاں حوالہ.

ضمیر عالم جواب دے (دُنایاں ضمیر جواب دہ)

چٹریل : ابن منشأ

ترجمہ تے تخلص: عبدالعلی کالام

- نئی دہلی آن آ اخبار " اخبارنو" آن موجودہ اشاعت می "تہہ گھنہ غور کیت آ؟" آن عنوان تُو کتیک بنیادی اہمیت آن سوالونہ رأت کیش تسان مقصد عالمی ضمیر چونجاگ تھو. امی سوالونہ آن مختصر خلاصہ توه بیرا.
- کا آ یہودی، عیسائی، سیکھ، یا ہندو تانی مزیب رہ عمال گروگیں کیر دیر تہا ہاں... پرہ مسلمانہ این کار کیر تے تأس کہ انتہا پسند مناں؟
- کا، آ مغربی ایسہ تانی شیٹیں تے اولادیں پرورشیں کیر نوکری یا تجارت چھوری تے تأس کہ تانی کیرئر قربان گروگیں کیر عزتیں نظر دہ بیٹاں... پرہ آ مسلمین ایسہ تانی شیٹ تانی زندگی آن محور چائے تہ تأس کہ این منانوں این ایس قیدوبنداں جنون لنگاگیں کیر مجبور گرت. تے آس کہ غلیمی ما نجات میلا بودہ؟
- کا، آ مغربی بیرے ہر قسمیماں لباس سناہیں تے ہر چھلاں ڈول تے سنگار کا تانی تعلیمی ادارا کہ یابیں تے آس کہ شخصی آزادی آن نام داجاں... پرہ آ مسلمین ہرے آ بورقہ سنا یونیورسٹی پھر بچوشیت تہ تأس کہ پسماندہ منی سہ داخلا ما رٹجینت؟
- کا، آ بچی خاص مضمون (سائیس، ٹیکنالوجی، مصوری، مجسمہ سازی، رقص تے سُرد) می دلچسپی گنوشات تہ تسین قابلیتیں صفات کراں... پرہ آ مسلمان بچی اسلاماں مطالعاً کہ اپان وقف کروشات تسان مستقبلان باراً می تسان خاندان، اوطن و قوم تے عالمی برادری سہ تشویش پیدا ہوئنت؟
- کا، کون آ عیسائی یا یہودی قتل کرت تہ تھکو مذہباں عنصر تفتیش می شامل نہ ہوانت.... پرہ آ مسلمان آ جرم کرت تہ تھکو اسان تعلق اسیں مذہب سہ ملانت؟
- کا، آ مانوچ دیئیں مال تے جانیں حفاظتیں کیر تانی سار دیئنت تہ تأس کہ عظیم شخصیت منت تے قوماں بیرو چانجنت... پرہ کیں ٹیمہ آ فلسطینی تانی بچی تانی جا زخمی ہوگ ما بچ کروگیں کیر، تانی لاریں تانی عبادتخانہ این حفاظتیں کیر قرینی دأشات تأس کہ دہشت گرد مناں؟
- کا، آ مصیبت یاشیت تسان مقابلہ کروگیں کیر تانی وسیں کوشش جائز جاننت.... پرہ این مشکلاں حل اسلام موجود ہوتے تأس ابوٹ جینی نظر تأس ما مُوک گرانٹ؟

• کا، ا مانوچ ران ا موٹر غلط طریقاً ده چلاشات موٹر ره كئ الزام نه آشاں... پره ا مسلمانہ غلط ا كار كير يا خلق سه غلط اخلاق ده پيش بوشتاں اسلام ره الزام سناں؟

اخبار نو آن سوالونه ايماگ لسنت پره مون زين مي كتيك سوالونه تهو تأس بيان كروگ ما بغير ماكه شوک نه ينت بيرا:

• کا، امريكي صدر انجيل مقدس ره تاني عهداں حلف رآت كرت ته سه "سيكولر" درنت... پره ا مسلمان الله پاكاں آخري كتاب (قران حكيم) آن احكام ره عمال كروگاں وعده كرت ته تأس ره مذهبي لونئ بوگاں الزم شجنت؟

• کا، مغرب مي اسالين اجتماعي بے عزتي آن روزانه واقعات ره كئ واويلا نه بوانت، كاں ني فيشن ميگزين تاني كاں ا مختاراں مائ كه

• بهادري آن ايوارڈ نه ديانت... پره كيشكاں ا مسلمان ملك مي بار كم ايچھلاں ا واقعه هو ته بين الاقوامي زرايع ابلاغ مي اسلام مي ايسالاں

اعلى مقام ره حرف زنى شروع بوئيس ته حقوق انساني آن مسله رآت هواں؟

• کا، برطانوي وزيراعظم ثوني بليئر آن اين بيان اوں " دنائى دوى قوم مي تقسيم پيت، آك مسلمان ته آك غير مسلم قوم" تمام دنائياں دانشورانہ بضم كير... پره كون تاريخي حوالاں چل مي اين من جوشتاں اوں پاكستان دوى قومي نظرياں بنياد ده وجود مي يات، تهكو مون "ترقى پسند" اوراں؟

• کا، انڈونيشيا آن صوباً مشرقى تيمور مي عيسائى آبادى ا بغاوت كير تي اقوام متحداً ا پنج ما آن اچھوٹ وخ مي فوراً تاته رائے شماری كا تتهيس صوبه ا آذاڊ اوطان تسليم كير... پره كشميراں مسلماناں حق مي رائے شماری آن منظور كرال قرارداد آك كم ئي يش كال تهى اقوام متحداً آن سردخاंना مي لاق بچال تهو؟ آخر

كا؟

حِكْمَت

چُنڙيل : شيرعالم، پن شيرآباد، اتروڑ

پشته ته مرگ نه بوسته دويم اين نون جنات پشته ته دوزاخ نه بوش ته ئي اين نون مالديري پشته ته غريبي نه پشته. چوٹ اين

ا چھاٹ موسلى عليه السلام الله پاك كه ارو يا الله كتيك ران بوش اوں چور شئ بوش ته چور شئ نه بوش ته. اولاں اين اوں زندگي

غریبی نہ ہش تہ تے ماں شکر کم ادا کرش؟
 لکہ صحت ہش تہ تے ہلگار نہ ہوش تہ تے
 می یاد کم کرش؟ ایس بیجی تئی موسلی علیہ
 السلام ارو اے ماں رب چھاں برہ کآر می
 کشکہ نہ کشکہ حکمات ہلیگیل آسیں۔

نوں صحت ہش اوں ہلگار نہ ہوش تہ۔ اللہ
 پاکہ منو ارو اے ماں موسلی لکہ زندگی پیش
 تے مرگ نہ ہوش تہ تے ماں دیدار کوم
 کرش؟ جنات ہش اوں دوزآخ نہ ہش تہ تے
 ماں عزآب ما کم بیٹش؟ لکہ مالگیری ہش اوں

دو اسال

چٹریل: فضل ولی فیصل

چھوراں۔ تھیں اسال دوا پوہ ہی اوں میش
 مون دوا زخم کرابانت۔ تومہ جھار باس
 کیر۔ تھئی دوس تھی باد تامہ جھار باس
 کیر۔ تام دوا اتفاق سہ بھیج۔

آ لام می آ میش آس۔ تسیں دو اسال آس۔ تام
 ہار ساتہ آک دیں دینش۔ آ دوس تسوں دوئیں
 جھار ہی۔ میشہ تسوں چھوری نہ کروا تام کہ
 منو اوں تھہ باس کیر تے یہ تھوں با مرگہ نہ

مکہ مرگ یادہ ینت

چٹریل: ماسٹر عبدالغفار، شہو، کالام

باچہ سلامت ما آ شرط تھو کہ ٹو تأس قبول
 کرنش تہ تے یہ گیل کہم۔ باچہ ارو فقیر تانی
 شرط پا من۔ فقیر باچا کہ ارو ٹو تانی باچیآت
 ٹی دوسیں کیر می پتہ چٹریل۔ باچا آ باچیآت پا
 ٹی دوسیں کیر ایس فقیر پتہ چٹریل ارو چھور
 فقیر خوشحال ہو گیل کہگ تہ۔ تانی مرگیں
 حالہ کوم کہ شید فقیرہ حکم کیر ارو باچہ
 گشی جیل کہ گی چو تے ایپت ٹی دوس رہ
 ای پھانسی ہوگ۔ تھکو مو باچاں خیال یاگ
 اوں می ایس کنا کیر۔ پرہ موقع تھیر تھی
 گاش۔ باچہ جیل کہ نو فقیرہ حکم دیت ارو
 ریاسیتاں ران ران خوراکونہ پاچا۔ ران ران
 خوراکونہ پاچا نوکران سنا باچا کہ لاژان پرہ
 باچیں ڈیر وا نہ بچنت۔ فقیر خرچہ لاژا نوکران
 ما تپوس کنت ارو باچہ صاب خرچہ کنتا

میچوک وخت می بار عادل تے خدائ
 پرست آ باچہ آشو۔ سہ غریبانان سہ تے فقیران
 سہ بار رین کرنش۔ تأس ما کن کہ سوال پا
 کیش تہ تأس پا کولا تندئ دہ پورہ کرنش۔
 آ دوس آ فقیرہ یا سوال کیر باچا آ نوکران
 کہ حکم دیت ارو آس شیکہ لنگا ای کنا
 دیانش تہ تے آس کہ دا۔ باچاں حکم دہ فقیر
 کہ قسماقسماں خوراکونہ یاگ پرہ فقیر تن وا
 تھیر نہ والوشت۔ باچہ ارو فقیر ایس خرچہ کہ
 چھیں طیتاں نا تھو تے من تھکہ دی گیگ۔
 فقیر ارو باچہ صاب خرچہ بار ران تھو پرہ
 مکہ مرگ یادہ ینت۔ ایس وجہ تھو اوں یہ آس
 نہ کھانت۔ باچہ تأس کہ ارو فقیر قصا مو چا
 ایس مرگ تہ سوئ کہ یادہ ینت گیل کھو۔
 باچا آ بار اصرار کیر تے فقیر تأس کہ ارو

تھو۔ یہ تہ پیکاً پا مرنت یہ این خرچہ کھیکے
 کہم۔ فقیر تأس کہ ارو باچہ صاب تئ مرگ
 قبولو آ؟ ارو اوں می سیچکہ قبولو۔
 فقیرہ باچہ جیل تھی کہ گڑی تسیں باجیات
 پا تأس کہ چھوری ارو باچہ سلامت مکہ
 باجیات پکار ناتھی۔ یہ صرف تھی سنا مرگ
 قبولانش۔

تام فقیر کہ ارو مہ خرچہ پھسآن تے باچہ تأس
 ابام کا چھورنت۔ فقیر دی دوسہ تأس ما ران
 خرچہ لاڑان حتی کہ ای دوس یائی فقیر اپینہ
 گا بردمو خرچہ سوا باچاں چا پاره تھاگال
 تھو۔ فقیر تأس کہ ارو باچہ سلامت کہ این
 خرچہ چھیں طیتاں نہ آس تو منش تھکہ دی
 لاڑاش نہ باچہ تأس کہ ارو فقیر تُو بار لونئ

چھیں تے صرف چھیں

چٹریل: سعید روشن، گلشن آباد، اتروڑ

حاران ہو اوں این پو تہ سباق نہ مننش۔ این
 چھاٹ ائی بار محنات کنت۔ آ دوس رزلٹ
 نکاس تے داؤدہ ۷۰۷ نمبر گینش۔ اسان
 ہیکوکور می بیئی ارو موٹو تیں بیرے می سہ
 میلا ہوئنت۔ داؤد بار خوشال ہو۔ آ دوس
 داؤدان پیلی ہہ آس کہ لاٹ کیر تے ائی پا
 یاگ۔ آ سون پیلی ہہ آس کہ آ گڑی دیت ارو
 گش ائی چھیں تے صرف چھیں۔

بیرا این پو ہ تانی مستقبلین فکر تہ نہ کیر۔ آ
 بیرے این کیر ان محنات کا اتیک نمبر
 گھین۔

حدیث شریف
 خیرکم من تعلم القرآن و علمہ۔
 ترجمہ: تھا می سوئی ما ران سہ اوں کن
 قران شریف ازده کیر تے دی کہ پشائی تہ۔

معذرت
 گاوری رسالاً می "ائی حفاظت کو تباہی" آن عنوان
 دہ چٹروش۔ تن می غلطی دہ دش زر او بیشان با
 دآش تے ڈوبیش زر چٹرجنت۔ معیفی دیانت۔

یہ کیں ٹیمہ اکیماں امتحان دیانش۔ تے می
 سہ حال می کہ آ پو میلا ہو۔ تسان نام داؤد
 آس تن ل دیر امتحان دیش پرہ شاندار نمبر
 سہ فیل ہوش۔ این تسیں چیٹ چھاٹ آشی۔
 تھیں دوس تھی باد تھیں پو ما دوست
 ہو۔ کہ ٹیمہ رزلٹ نکاس تے بردمو تھیں پو آ
 ۷۰۷ نمبر گینش۔ این موٹو تہہ منا ان اتیک
 نمبر کھیکے گھینت۔

این پواں امتحان کہ دو ما دروش تے آس کہ آ
 خاطر یائی۔ تیں خط میکہ بیرے ارو داؤد تو
 نہ چھیٹ فیل ہوت۔ این چھاٹ تو محنات
 کر تو کہ ٹیمہ پاس ہو تے یہ تھی سہ میلا
 ہوئنت۔ خط راکہ نام تے پتہ غائب آس۔
 "چھیں تے صرف چھیں" چٹریل آس۔ اچھلہ
 آس کہ خطہ باد خاطر یاگ تے تن راکہ پتہ نہ
 آشو۔

این پو حاران ہو ارو این کشیت کوم۔ ان
 تیں دوس تھی باد محنات شروع کیر۔ رات
 تے دوس سباق زوتیئی۔ این پوئیں شیٹ والا

یہ نینہ گاش

چٹیل: : محمد ولی، اتروڑ

محمد نبی آ پا چیکار نینیں غاڑی دہ می پتہ روان ہُو۔ تن تانی بامیں کوشش کیر پرہ سہ پا لوکوٹ آشو تن می نہ گڑوائی۔ کیں ٹیمہ یہ نآن دہ روان ہو تے میں شینش پا بن بی۔ تقریباً آڑہ کلومیٹر یہ نآن دہ گا تے تھی ماکہ موں آ پیتیاں پو آشو۔تساں نام محمد رحیم آشو۔تن نین واکہ پھریکی دیت تے می گس۔ تھوکو تن میں نین تھی کہ بآرکہ گڑو۔تھوکو تامہ می ڈاکٹر کہ گیچو تی می پٹی مٹی کیر۔ تے موں بب آں نآ محمد رحیم آں بیر شکر یہ ادا کیر۔ائی میں زندہ گیاں بآر بیکھار دوس آشو۔ یہ این دوس تانی مرگ ہائے نہ اموشاں۔

آج تھی تقریباً موجوک جولاک۔ یہ تقریباً چوئی پنج کالاں آشو تے آ دوس یہ تے ما آ جا محمد نبی گالاں روڑ دہ چکرہ گاش۔ مہ تقریباً ٹہ کلومیٹر مزال کیش تے تھی باگ آ لانگ تھاکال آس۔ می تانے جا محمد نبی کہ مرو این لانگ دہ لنگی۔ سہ آرو این لانگ بیر چونوٹ تھو۔دو این لانگ دہ نہ لنگ وائ۔ پرہ می این زد گاس اوں یہ این لانگ دہ خامخہ لنگاں۔تھوکو محمد نبی میکہ آرو چھیں رضائے۔ تن میکہ یہ لانگ دہ روان ہو۔کی ٹیمہ یہ لانگاں مائی کہ پھاش تے ماں تھوس گیروشت۔ تھوساں گیروگاں وجا دہ یہ چھور ہو وئ نین وا کہ گا۔

نوٹ: رسالاً می حدیث تے قرآناں آیاتونہ یاں اینیں کیر اسیں حفاظات موں سویاں فرض

پیکوریں پرہار

ملک گل رحمان، آسان، کالام

کٹھارو یار نہ اُکس۔ ایچہ تانی یاریں تپیسال ارادہ کیر۔سمسو سمسو تانی یاریں لارین دیش کہ روان ہُو۔ لار کہ یائی بردگ تہ یار شان وا بچال تھو کوخت۔ ایچ تانی یاراں شان کہ کاچ ہُو۔ تہ رات کا تی کاچ ہو یار ما تپوس کیر۔ آرو یار

آرو گویان زمان می آ میش تے ایچ یاران آس۔ این میش ہار دوسین شلاکہ کیٹ شی بچنش تے ایچ پا یا آس سہ شلہ سمٹنش تے آس کہ بٹیریں پا ٹوک دینانش۔ خُدا یاں کار آ دوس این میش بلاگ ہُو۔ ائی شان وا گا۔ ایچہ کیٹ می دُو ٹہ دوس تانی یار

تینیم ٹھونگ گی لکا ایجاں تھوس وا
دیت۔ ایج رات نچوریں نچوریں کیٹ شی
گا۔ یار ی تانی لار وا گا۔

کتیک دوسہ باد میش دیگیراں کیٹ شی
گا ترے ایج آس کرے یائے۔ ڈویہ آک دی
سہ بڑہ گڑہ کیر۔ ایج تانی یار کہ ارو یار
! بیراں ماں تھوسیں پرہار جوڑ پت کو نہ
؟ میشہ ایجان تھوس پھر تھیر گرا ارو
جوڑ پت۔ ایج تأس کہ ارو یار چھیں
ٹھونگ دہ داگیل پرہار تہ جوڑ ہی پرہ
جییں پرہار پیکور رہ تھی۔ سہ جوڑ نہ
ہوینت۔ آج تھی باد چھیں پن چھیں ترے
میں پن ی میں۔

کھیکی ہوانت۔ یارہ تانی مُوک پھر کہ
گرا ایج کہ ارو پت ہوبوچھیں آئیں تھی
مکہ ماگ بینت۔ ایج بار خفہ ہو۔ ای
کیٹ شی گا۔

کتیک دوس میہ گا یار جوڑ ہو۔ تانی
ٹھونگ ترے کھاریٹ گی کیٹ شی روان
ہو۔ ایج تانی یاریں پن کہ یائی۔ ارو یار تو
جوڑ ہو آ؟ یار ارو اوں۔ ایجہ تأس سہ
شلہ سمٹو۔ بیش تیار ہی۔ ایج آس کہ ارو
یار تانی این ٹھونگ تینیم لکا ماں تھوس
وا دہ۔ میش حاراں ہو۔ پرہ ایج تأس کہ
ارو تئی ٹھونگ گی ماں تھوس وا نہ دیت
تہ ترے تو آج می ما جن پا نہ بچبا۔ یارہ

لطیفہ

عبدالعلی صافی، کالام بازار

نصیرالدین کہ تسان دوست جلال یا ارو سفرہ چوئی۔ نصیرالدین ارو ماں کوٹ چھینجال
تھو، یہ تھی سہ نہ ینت۔ جلال ارو تو ماں کوٹ سنا۔ جلالہ تأس کہ تانی کوٹ دیت۔ تام
روان ہو ترے پنہ تام کہ آ دوست مُوکہ یائی۔ جلالہ تأس سہ تعارف کا ارو آس سہ میلاؤ ہو
ای ماں دوست نصیرالدین ترے این کوٹ آن شات تہ ای ماں۔ نصیرالدین تأس کہ روش می
چو ارو دیگیر ایچھلہ نہ منی کو کوٹ ماں تہ۔ اتوشی میچ کہ گا ترے دی آ دوست یائی۔
جلال ارو ای ماں دوست نصیرالدین آن این کوٹ شات تہ ای اسان تانی۔ نصیرالدین
دیگیراں روش می گا۔ ارو این پت کوٹاں باراً می کئی نہ منی۔ میچائی دی آ دوست میلا
ہو۔ جلال تأس کہ ارو این ماں دوست نصیرالدین این کوٹ کا آن شات تہ یہ اسان باراً
می کئی نہ منباں۔